

אקדם

• ידיעון האקדמיה ללשון העברית מרוחשון התשנ"ד

לוח אירונאים

- קיבל פנים לצוין חילופי המשמרות בנשיאות האקדמיה לנשיא היוזא ולנשיא הנכס הייתה ביום שני, ה' בתשרי התשנ"ד (20.9.93).
- ישיבת המילאה הקורובה תהיה ביום רביעי, ה' מרוחשון התשנ"ד (20.10.93) בבית האקדמיה.
- ביום רביעי, י"ז בכסלו התשנ"ד (3.12.93) תהיה ישיבת מלאיה חגיגית במשכן נשיא המדינה במלאות ארבעים שנה לייסוד האקדמיה.
- ההרצאה השנתית לכרכו של משה בריטברד תהיה ביום ראשון, כ"ג מרוחשון התשנ"ד (7.11.93) בבניין האקדמי. תרצה הד"ר אסתר ברוכובסקי.
- חברי האקדמיה יתכנסו לישיבת מלאיה שלישית ביום רביעי, כ"ב בטבת התשנ"ד (5.1.94).

בחירות

הפרופ' משה בר-אשר נבחר לנשיא האקדמיה בישיבת המילאה שהייתה ביום י"ג בסיוון התשנ"ג (2 ביוני 1993). באותה ישיבה נבחרו האדונים אבנר טריינין ו أبرהם יבין לחברים יועצם באקדמיה. אבנר טריינין חיבר שבעה ספרי שירה וכןה בפרסים חשובים על שם עגנון, ברנו וביאליק. הוא משמש פרופסור לכימיה באוניברסיטה העברית בירושלים. אבraham יבין הוא עורך "הספרייה לעם" של בית החוץאה "עם עובד". הוא נודע גם בתרגוםיו לדברי עיון ולספרות יפה.

מתוך "תקנון האקדמיה ללשון העברית,
תשנ"ד – 1954"

- * מטרותיה של האקדמיה אלו הן:
 - (א) לעשות לכינוסו ולחקרתו של אוצר הלשון העברי לכל תקופותיה ושבותיה;
 - (ב) לעשות לחקרת מבנה הלשון העברית, תולדותיו וגולגולתו;
 - (ג) לכון את דרכי התפתחותה של הלשון העברית לפיה, לפי דרכיה ואפשרויותיה בכל תחום הייעון והמעשה, באוצר המלים, בדקוק, בכתב, בכתב ובעתיק.

מוסדות האקדמיה

מנהל האקדמיה: משה בר-אשר (הנשיא),

יוושע בלואו (יויר' ועד הדקוק), גدعון גולדנברג (יויר' ועד הפרטומים), אברהם טל (יויר' ועד המינוי), מנחים צבי קדרי (יויר' הוועד האmericali).

חברי האקדמיה לשנת התשנ"ג:
חבר כבוד: מאיר ולנטין

חברים: אריה אברן, שרגא אברמסון, עוזי אורנן, משה אזר, שרגא אירמאן, עלי איתן, אילן אלדר, אהרן אמר, יהושע בלואו,ABA ננדoid, זאב בו-חכים, משה בר-אשר, אפרים ברוידא, גדען גולדנברג, אהרן דותן, שלומית הרابן, אברהם טל, דוד תנא, יוסף יהלום, ישראל ייבין, אהרן מגד, שלמה מורג, אהרן מירסקי, עוזרא ציון מלמד, שמושן מלצר, עמוס עוז, אמנzie פורת, גדי בן-עמי צרפתי, מנחים צבי קדרי, חיים רבין, יהודה רצחבי.

חברים יועצים: שושנה בהט, יעקב בנטולילה, יעקב זוסמן, אפרים חזן, אבנר טריינין, אברהם יבין, טי כרמי, יעקב מנצור, ראובן סיון, יהור סמלנסקי, משה עסיס, יהודה פליקס, דניאל שפרבר, אורית שמעוני, שמעון שרביט.

מתוך "חוק המוסד העליון למדע הלשון העברית, תשנ"ג – 1953"

* תפקיד המוסד הוא לכוון את התפתחות הלשון העברית על יסוד חקר הלשון לתקופותיה ולענפיה.

* החלטות המוסד בענייני דקדוק, כתיב, מינוח, או תעטייה, שנתפרנסמו ברשות על ידי שר החינוך והתרבות, יהולו על מוסדות החינוך והמדע, על הממשלה, מחלקות ומוסדותיה ועל הרשותות המקומיות.

שליחת מצרים באקדמיה

שליחת מזכירות רשותית של ארבעה פרופסורים לעברית מאוניברסיטת קהיר ומאוניברסיטת עין-שאם בקרה באקדמיה.

שליחת נלווה פרופ' ע' מרקס, מנהל המרכז האקדמי הישראלי בקהיר. האורחים ד"ר עבד אל-רחמן עלי עוף, ד"ר מוחמד עבד

אלעழם זעימה, פרופ' עבדאללה רמזי עלי عبد אלلتיפי וד"ר מוחמד הוווארי בראשות

השגריר ד"ר אחמד אל-מסרי, מנהל המחלקה ליחסים תרבותיים במישר החוץ

הצרי, סיירו באקדמיה ושמו סקירה מפי הנשיא על האקדמיה, מעמדתה ופעולותיה.

שאלתיהם של האורחים הייתה לסייע להם לקדם את הוראת העברית באוניברסיטאות

במצרים באמצעות פרטומים בכתב.

בפגישת השתתפו גם חברי האקדמיה:

י' בלואו, ז' בו-חכים, א' טל, וכן פרופ'

מי מילסוו, דיקון הפקולטה למדעי הרוח באוניברסיטה העברית, ד"ר מ' צדוק, מנהל

הacademia הלאמית למדעים, מר דוד נגר ומר עוזרא בן-יעקב, נציגי המכון

היהודי-ערבי ב"בית ברל".

מן הנעשה בזונדות האקדמיה

עד המינוח

חבריו: אברם טל (ייר), אריאן אברן, שרגא אירמאן, שלמה מורה, אמצעיה פורת, שמעון שרביט. המזכיר: גבריאל בירנבוים.

הצעות המינוח של כל ועדות האקדמיה מובאות אל ועד המינוח לדין ולאישור קודם שהן מובאות לפני המילאה.

עד הדזוק

חבריו: יהושע בלאו (ייר) ווסף יהלום. הצעות המינוח של ועדות האקדמיה נבחנות בחינהDKDיקת בוועד זהה. בדרך כלל מominim את הוועד הזה עם ועד המינוח לשיבות הוועד המשותף ("שני הוועדים").

עדת הדזוק

חבריה: יהושע בלאו (ייר), אריאן אברן, זאב בון-חיים, משה בר-אשר, גדיון גולדנברג, אברהם טל, דוד טנא, ווסף יהלום. המזכיר: יוסף עופר. הוועדה דנה ומחליטה בכל הנוגע לענייני DKDיקת נתוני הגיהה, תצורה, פיסוק. עניינים שנדונו בוועדה בעת האחזרה: כללי פיסוק חדשים; כתיב של מילים ליעזיות; צורות ריבוי מיהדות של שמות עצם; קריית שברים מעורבים.

הוואודה למונחי המשפט

חבריה: מנחם אלון (ייר), אריאן אברן, משה בר-אשר, אביעד הכהן, יוסף חריש, צבי טל, יעקב צמח, גדי בן עמי צרפתי, יעקב רובין, גבריאללה של.

המציר: יוסף עופר.

הוואודה דנה במונחים מדיני העונשין ועסקה גם בשאלות שהופנו אליה.

על ועדות אחרות במזכירות המדעית ייכתב באחד הידעונים הבאים.

השידרות לציבור

הוואודה עונה על שאלות בטלפון מיוחד (מספר: 02-617819) בכל יום משעה 10:00 עד 14:00. בעשרות שיחות טלפוני מתקבלות בכל יום, השאלות/aboutות מכל מגזרו הציבורי בארץ. יש התעניינות רבה הציבור ענייני לשון בכל ובקביעות האקדמיה בפרט. כמו כן מת侃לים מכתבים רבים מהארץ ומהוצאה לה. המזכירות ממשיבה על כל המכתבים. על פי בקשת השואל היא אף מScheduler תשובה גם באמצעות מכשיר הפקסימיליה (מספר: 617065).

לעתים קרובות מצריכה התשובה לעריך מחקר זווטא; אנו נעזרים בכל ספרי הייעוץ והמחקר הלשוני וגם בבלשנים חכרי האקדמיה ועובדיה.

באחרונה ניתן בידינו מכשיר משוכלל: תוכנת מחשב ובה عشرות אלפי המונחים של האקדמיה. בלחיצת מקש מתתקבל על הצג הצבעוני המונח המבוקש בצד מקבילו הלוואי.

עובדיה המזכירות המדעית הם: גבריאל ברנבוים (הוואודה המדעי), רונית גidis, מלכה זמל, רחל סליג ווסף עופר.

קובץ המונחים

של ועד הלשון והאקדמיה

הוואודה בקובץ המונחים החלה בשנת 1978 ונמשכת בהפסקות עד היום. בקובץ כ-130 מילוניים ורשימות מונחים בתחוםים שונים,

ספרסם ועד הלשון ופרסמה האקדמיה משנת 1912 עד שנת 1985. בקובץ כ-75,500 מונחים עבריים המסורדים בכ-20,000 ערכים, והוא עורך כקונקורדנציה של עריכים מתחת לכל ערך כתובים מונחים, ובגדען תרגומים האנגלית או הلتני (התרגומים לצרפתית ולגרמנית לא נכללו בקובץ) ומראה המקיים. במראה המקיים מוצאים שם המילון, שנת הוציאו לאור ומספר המונח במילון.

הוואודה הנשנית עתה בקובץ היא סידור 20,000 הערכים שבקוברכונקורדנציה על פי השורשים ועל פי העמדים במעמד השורש דוגמת דפי היזעור של הקונקורדנציה לספרות התנאים.

הקובץ מיועד לשימוש את אנשי המזכירות המדעית בוועדות המונחים ובתשבות לציבור, והוא גם עתיד להיות חלק ממאג' המילון ההיסטורי.

אישי המזכירות המדעית יקבלו על צג המחשב כל ערך שיבקשו הן בעברית והן באנגלית (באנגלית עדין לא רשותם הערכיהם, והחומר מסודר עתה על פי צורות בלבד). בשיטות מלאכת רישום השורשים יהיה אפשר לקבל את רשותם כל המונחים לערכיהם מסודרים על פי שורשים או על פי משקלים. בסיום העבודה יהיה הקובץ מוכן להשתלב במאג' המילון ההיסטורי.

כתבת השורשים הסטטימיה בסוף חודש מינוס אב התשנ"ג (אוגוסט 1993). בד בבד נעשים תיקונים בקובץ. הקובץ יהיה לקונקורדנציה בעוד חודשים אחדים.

מדור המיכון וההוצאה לאור

בעת האחזרה מדור המיכון הוא בעיצומו של תהליך, שיביא לשינוי מהפכני בעבודת המילון ההיסטוריי בכל ובעבורת המדדור בפלוט. התהילה החל בחודש Mai בהנחתת תשתיית תקשורת. עם סיום השלב הראשון יהיה כל המחשבים האישיים שבאקדמיה יהיו קשורים למחשב מרכזי שיוצג במדור המיכון. במחשב זה יאוחסנו נתונים מכל מוחשב אישי. יהיה אפשר לדלות מידע מכל מוחשב במדור כך, למשל, יהיה אפשר לשולח מוקובץ המונחים שיוצגם בחרדי העובדים האישיים בפקודת אקדמיה. כל המדפסות באקדמיה יוחזרו לרשות, והעובדים יוכל לשגר להדפסה קבצים מכל מחשב אישי. לצורך זה רכשו מן האוניברסיטה העברית תכנת תקשורת "נובל" (Novell).

התשתיה שהנחתה תשמש אתנו בעית', כשןקים באקדמיה "תחנתה עובודה" (Data Station). באמצעות תחנתה העברית ותוכנת אחזור מידע שנכין במיוחד זה, תאפשר לנו גישה לקובצי המילון

הוואודה למונחי הבiology

חבריה: יונה סלע (ייר), אברהם אמיר, שושנה בהט, קלרה חן, אמצעיה פורת, עוזי פלייטמן, יהודה פליקט, גדי בן עמי צרפתי, אמנון שפירא. המזכיר: רונית גidis.

הוואודה פועלת משנת 1985, והמעט המשמש לעבודתה הוא מילון אנגלי למונחים

ביביולוגיה. באחת מישיבותה האחזרונות עסקה הוועדה בבירור מונחים שנקבעו

ברשימות המונחים במקיוביולוגיה שלא עלו בקנה אחד עם העצות הוועדה.

הישיבות מתקיימות בביתה של שונה בטח, ששימשה עד העת האחזרונה מזכירת הוועדה.

הוואודה למונחי המשפט

חבריה: מנחם אלון (ייר), אריאן אברן, משה בר-אשר, אביעד הכהן, יוסף חריש, צבי טל, יעקב צמח, גדי בן עמי צרפתי, יעקב רובין, גבריאללה של.

המציר: יוסף עופר. הוועדה דנה במונחים מדיני העונשין ועסקה גם בשאלות שהופנו אליה.

על ועדות אחרות במזכירות המדעית ייכתב באחד הידעונים הבאים.

הוואודה למילים בשימוש כללי

חבריה: אריאן אברן (ייר), שושנה בהט, אהרן מגד, שלמה מורה, גדי בן עמי צרפתי. מומזנים קבועים: רות אלמגור-דרמן, דבורה בני-ישראל, אסתר גולדנברג, מלכה זמלי, גאל ינאי, נתן נחמיאס, רחל סליג, אורית סלע, אמנון שפירא, צורחה שפירא. המזכיר: גבריאל בירנבוים.

הוואודה מציעה מונחים עבריים למילים לעוזיות נפוצות בזיכרון שאין בתחוםן עיסוקה של ועדה מיוחדת. יוצאי הלשון ברדיות ובטלוויזיה מספקים לה מידע מעודכן על הריגלי הדיבור הנפוצים; הם גם מסיעים בהפצת החידושים לאחר אישורם במליאה.

באחרונה אושרו במליאה המילים האלה מהמצוותיה של הוועדה: צנָן (שנורקל), מְלֹוּן (שבדון), צַלְוִן מסכית מודען שבדון שבדון (lag, jet, סזגה (זיאר), שְׁקוֹל (פריטטי), מְטוּפֵל (פציינט), מְטַמֵּן (טנטמן))

"אטאר קבריה" לפסול מזקה, מץק (stand-up comedy), אַסְקְּפִּית (שטייחון לניגוב געלים). כמה מון המונחים האלה פורסמו ב"לשוננו לעם" (מחוזר מוד, חברות ג [ニシ-ソヨン התשנ"ג], עמי (135).

ירושלים דהשתא

זה ענן לא ירדתי ברחוב היהודים
בפסמות אל כתלי מערבי;
זה ענן לא עליתי בהר האיתים
אל מנוחות אחותי ואבי –
לא אדע מה אשכבה לבני הקטן,
לילדי מחמד-לבבי,
באמור לי הבן לתוכו יום אחר:
"הוליבני אל קבר סבי."

זה ענן לא סבכתי בגיא בין הנום
בזאקה הגיכון ורוגל;
זה ענן לא נטיתי בית לחם העיר,
לא קלכתי ברוך בית-אל,
ובשאול תלמיד: איה יד אבשלום
ואי – קבר אמונה רחל?
כאשם לעמוד, אتونה על חטא:
"הס מעבר לגובל יישראל..."

שאלות חטאנו לנפש בנינו, הוא –
שאלות,
והחטא – בכלמה נשלם,
את אשר העלמנו מעין יולדותם
התנה הtmpים יglm.
בנשוא אלה עינם לחומה וידעו
– שם עירנו, העיר ירושלים,
שם תמלא ארדה מקמני אבותם
והבינו פתאות: רשים הם!

גדלים ילדים בלי קברי המלכים
בלי שמעון הצדיק גדלים,
גדלים בלי דמדיים אוירת מערה,
בלא הוּר עתיק מגדים
גבויים – ואל הר הצופים, להרשה,
לחומות במרבר, – אין עולמים.
רחבים – וכמו פרג גוף מתחפשים
עשוקי נשמה ורדים...

(אהוזע ענף שקד, עמ' 30-31)

הספר יהא עורך במתכונת דפי הייעור, ומודפס במדפסת החדש. כמו כן אנו עוסקים בהכנות קוובץ מקורות לצורך מהדורות מעודכנת בספר המקורות של העברית העתיקה. אנו מכינים קוונקורדנץיה של הפיתוח לכל היצירות שכבר נקבעו בהן ערכי המלים, ואך היא תונדפס במדפסת מחשב. הקונקורדנץיה תשרת רק את צורכי UBODOT המילון ההיסטורי, ולא תעמוד לרשות הציבור הרחב.

בספרות החדשה נמשכת העבודה השוטפת של קליטת טקסטים חדשים, רישום עריכים והכנות קוונקורדנץיה. אף נבדקת האפשרות להוציא לאור פרסום כלשהו מן הספרות החדשה מותוך החומר שעובד במדור הזה.

ההיסטוריה במקוון. בשלב הנוכחי המכחים של האוצר מיידע במרקז המחשבים של האוניברסיטה. מסד נתונים הנמצא במרקז המחשב האוניברסיטאי על דיסקים גודלים שרכשה האקדמיה יסייע לביצוע התוכנית. הדיסקים האלה יועברו לאקדמיה לאחר התקנת תחנת העבודה.

עובד הדודר הם: ציון בושריה (מנהל), מרים אלגיז, טל אמר, טל בר-יהודה, רחל חן, סול כהן, אביתל כ"ץ, ליזה מורה, איתן פאו, רחל רוזנברג.

הוצאתה לאור

לעבודות ההוצאה לאור הוקצה מקום מיוחד, והדבר אפשר עבודה נוספת יותר מבעבר. נוכחה מערכת "סדר עימוד וגרפיקה - 3B2", שפותחה באנגליה והותאמת לעבודה בהוצאה לאור בעברית. המערכת מאפרשת עימוד אוטומטי, הצגת העמוד על הצג לפני הדפסתו, שימוש בגרפיקה ובכל זה בניית טבלאות ושילוב תമונות בתוך הטקסט המודפס. יש בה מספר רב יותר של גופנים (פוניטים) ללא הגבלת גודלים, וכך יהיה אפשר להדפיס אותיות בכל גודל רצוי. הוכנה נמצאת בשלב לימוד וניסוי באקדמיה.

לצורך ההוצאה לאור רכשונו מדפסת לייזר חדשה, שהירות הדפסתה דזולה ביותר ואיכותה עלתה על האיכות שהיתה בעבר (ציפוי הדפסה DPI 600 ומוקום DPI 300 בתכנית קדרון, המשמשת אותנו היום). יתרון אחר של המדפסת הוא האפשרות להדפיס קווצי "פוסט-סקרייפט", שהוכנו במערכות אחרות.

הוצאת המילון ההיסטורי

בספרות העתיקה נמשכת העבודה השוטפת: קליטת טקסטים חדשים, רישום עריכים והדפסת קוונקורדנץיות ורשימות לקסיקולוגיות שונות. גם נעשית עבודה הכנה של ספר שיכלול את כל האpigרפיה.

פרסומים

- בשנת תשנ"ג ראו אוור ארבע חברות של "לשוננו-עלם". החוברת הרבעית ובה כליל הפיסוק החדש – בדף.
- דפי "למד לשונך" נדפסים בעיצוב חדש.
- בסדרת "מקורות ומחקרים" (סדרה חדשה) יצאו לאור שלשה ספרים:
 1. ב"ץ גروس: "משכילים חתומי – זון זון" מופיע שמי במקרא ובשון חכמים"
 2. אילן אלדר: "דקודוק קריאת ארץ-ישראל בספר הוויתת הקורא"
 3. ניסן ברגרון: "חקרות בלשון העברית" הספרים הוגש למיליאת האקדמיה בישיבתה ביום י"ז באדר התשנ"ג (10 במרץ 1993).

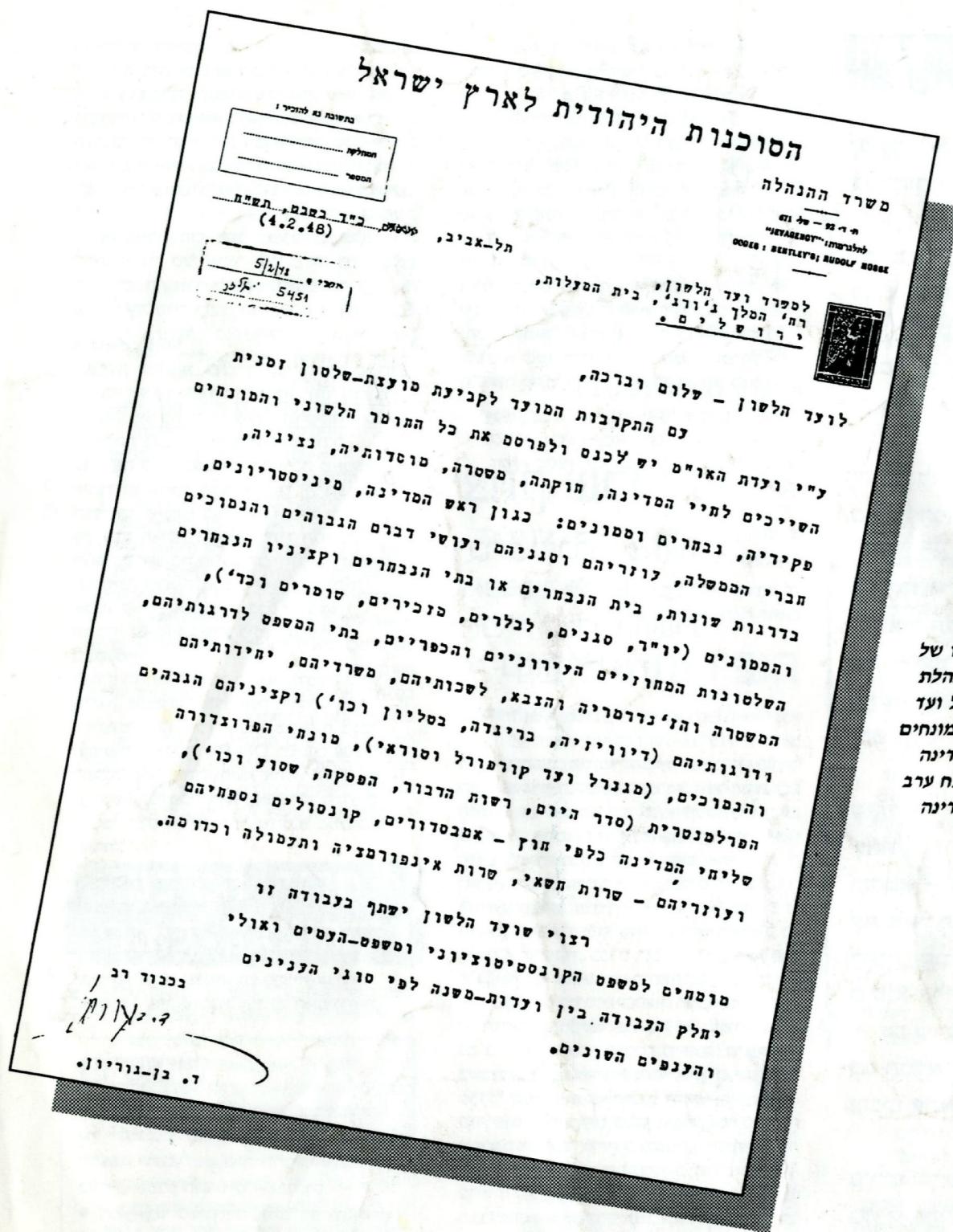
יצחק שלו ז"ל

דברים לזכרו במליאת האקדמיה ללשון ביום י"ז באדר התשנ"ג (10 במרץ 1993)

מאת ראונן סיון

חברנו המורה, הסופר והמשורר, יצחק שלו, חבר האקדמיה ללשון העברית, חבור ועתדת השמות של ממשלה ישראל, הלך לעולמו ביום י"ב בתמוז התשנ"ב, בהיותו בן ע"ד שנים. המונח פרס עשרה ספרי שירה ואורבעה ספרי פרוזה וכן מאמרם רבים בנושאי ספרות, תנ"ך ועניני ציבור. על הישיגו בספרות יפה, בשיר ובסיפור זכה בפרס אוסישקין, בפרס רופין ובפרס רמת גן. בפרס אוסישקין, בפרס רופין ובפרס רמת גן. גם ב"לשונו לעם" חוברת נד-נה, שייצאה בשבט-אדר התשטי. מנחה הדיון היה ד"ר מרדי קלרטן, ו משתתפים היו פרופ' ניה טור-סיני, ד"ר חיים בלנק ויצחק שלו זיכרונות לברכה, וד"ר עוזי אורן יבלח"א.

طبع הדברים היו המתדיינים חלוקים בדעתיהם על ההייטים השונים של "לשון הצלברים" זו זאת (דרך אגב, תיאורה אז אינו שונה מדורות, וה משתתפים היו פרופ' ניה טור-סיני, ד"ר חיים בלנק ויצחק שלו זיכרונות לברכה, וד"ר עוזי אורן יבלח"א. ובראשונה בבית הספר, את המבatta המורחיה בהגיית העיצורים אה"ע וח'. שירתו של של מציגין בכח הבעה חזק ומרשים, בהערכת התנ"ך ובחיבה עצה בארץ, ומעל לכל ירושלים. נקרא נא זה קטע משיריו "ירושלים דהשתא", שנכתב בתקופה שרישולים הייתה ח�ואה.

**פרסום ואישון למכבתו של
דוד בן-גוריון, יו"ר הנהלת
הסוכנות היהודית, אל ועד
اللسان בעניין קביעת מונחים
בעברית למוסדות המדינה
והשלטונות. המכתב נשלח ערב
כינונה של מועצת המדינה
הזמנית.**

לעוד הלשון - עלום וברכה,
עם התקדבות המועדר לקביעת מועצת-סלוון זמנית
עדי ועדת האומ"ם ייערכנה ולפרנס את כל המתמודר הלשוני והחונכים
השייכים לתמי המדינה, חוקתיה, מסדרה, מוסדותיה, פיניסטרוונים,
מקידיה, נבחרים וסמכוניהם: בגין ראש המדינה, פיניסטרוונים,
חברי הממשלה, צוותיהם וסגניהם יעושי דברם הגורמים והגנוכים
בדרגות שוניות, בית הנבחרים או בת הנטරים וקדיניו הנבחרים
וחטויים (יוזר, סגנים, חברי, חברי, סופרים וכד'),
השלטונות המחווגיים העירוניים והכפריים, בת' המפסה לדרכותיהם
הטסורה והז' נדרדריה והגבא, לאבותיהם, מדריהם, תידותיהם
ודרגותיהם (דינזיניה, בריגדה, בסילון וכו') וקדיניהם הנבחרים
והחונכים, (מנדרול ועוד קורטול וסורה), מונחים המרווגדרה
הפרלמנטרית (סדר היום, רשות הדיבור, הפסחה, אסוע וכו'),
שליחי המדינה כלמי חוץ - אמבעודוריים, קונסולים נספחים
זעוגרים - ארונות חזאי, שרונות אינפורמציה ותעטולה וכדו מה.

לעומתיהם - שירותם
רוצוי

בכבוד רב
ר' מאיר
רב גולדיין

לפרופ' שלמה מורג חתן פרס ירושלים לשנת התשנ"ג לחקר המורשת של עדות ישראל.

לפרופ' גדיון גולדנברג חתן פרס ישראל לשנת התשנ"ג לחקר הבלשנות הכללית ולחקר הבלשנות השמיית.

פרופ' משה בר-אשר חתן פרס ישראל לשנת התשנ"ג לחקר הלשון העברית ולחקר לשונות היהודים.